

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Začasno le enkrat na teden.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, poštni predal št. 168.

Naslov za telegrame: »Naprej«, Ljubljana.

Čekovni račun št. 14.398.

NAPREJ

Glasilo Jugoslovanske socialno demokratične stranke (JSDS).Letnik VII., št. 24.
Četrtkov
»Naprejeva« številka
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

**Glasilo
Kmetko-delavske zveze**
Stane letno 72 Din — mesečno 6 Din

Korupcija v državi in socialna demokracija.

Takoj po prevratu se je korupcija neverjetno razpasla. »Nacionalizacije« in »sekvestre« so ustvarili ugodna tla za podkupnine, provizije in črne fondne. Poprevratna korupcija je rodila celo vrsto novih bogatašev. Korupcija je bila edini vir nekaterih kapitalističnih strank. »Svinčena afera«, »volvska afera«, »prašičja afera«, »izvoznice«, »nacionalizacija« TPD, »afere Thurn-Taxis«, mnogoštevilne afere raznih sekvestrov, provizije Radeta Pašića, afera brodarskega sindikata itd. so samo neznaten del korupcijskih afer, ki se v državi dogajajo, a ne pridejo na dan.

Se posebno bohotno pa se je korupcija lahko razcvetela po zakonu o javni varnosti in redu v državi, ki je še posebej onemogočil vsako parlamentarno kontrolo delavskega razreda v naši državi. Vladajoča buržoazija se čuti popolnoma zavarovano pred kontrolo delavskega razreda. Buržoazna opozicija pa je tako nenačelna in sama tako zapletena v razne korupcijske afere, da ne preti od nje vladajoči buržoaziji nikaka nevarnost.

Korupcija se je po vojni razpasla v vseh državah. Tudi to je eden izmed mnogoštevilnih znakov propadanja kapitalističnega gospodarstva. V naši državi pa se je korupcija razpasla prav posebno. Posebnosti SHS gospodarskih in političnih razmer nudi korupciji tako ugodno polje, da temelji vsa gospodarska konjunktura pravzaprav na korupciji. Državni kapitalizem, ki je tako zelo razvit, a ni reguliran z zakoni, služi vladajoči buržoaziji kot vir ogromnih dohodkov. Državne nabave, ki znašajo na leto več milijard, nudijo kapitalistični korupciji prekrasne prilike. Korupcija izpodjeda na ta način korenine državnega gospodarstva, tako da buržoazija vedno bolj smelo zahteva razprodajo državnih podjetij, tkzv. komercializacijo. Korupcija je torej glavni vzrok, da državni kapitalizem peša, a krepí se na njegov račun privatni kapitalizem. To tudi drugače biti ne more, dokler upravljajo državno gospodarstvo buržoazne stranke, ki zagovarjajo in branijo načela privatnega kapitala.

Buržoazna opozicija v boju s korupcijo. Buržoazna opozicija zahteva sicer »zakon proti korupciji«, ne pove pa, na katerih temeljih naj se zgradi ta zakon in kdo bo kontroliral, da se bo in kako se bo zakon izvajal. V državnih podjetjih, železnicah, rudnikih, tovarnah in veleposestvih, imajo odločilno besedo ministri in direktorji. Zakon proti korupciji bi bil torej naperjen proti odločilnim faktorjem,

ki lahko sprejemajo provizije, podkupnine itd., to je, vrše korupcijo. A ti odločilni faktorji so obenem »čuvarji zakonov.« Kdo more kontrolirati ministra v njegovem delovanju? Kdo more n. pr. kontrolirati direktorja pri oddaji drž. dobav? Vlada stranka, kateri pripada? Parlament, kjer odločuje vladna večina? Takoj postane jasno, da je prvo kakor drugo nemogoče. Zakon proti korupciji, pa bodi še tako strog, bi ostal le na papirju. Kapitalistični zakon proti korupciji korupcije ne more odpraviti!

Zavladati mora poštenje, pravijo unisono vse buržoazne opozicijske stranke. In mislijo: zavladati moramo mi, ker smo poštenjaki. Poštenje je zelo širok pojem. Po kapitalistični morali je n. pr. popolnoma pošteno prejemati provizije. Izkoriščati delavca in kmeta je po kapitalistični morali popolnoma pošteno. Čim bolj namreč kdo izkorišča, čim hitreje bogati, tem bolj ga hvali kapitalistična morala: glejte dobrega gospodarja, vzornega industrialca, sposobnega trgovca! Zato je tisto, kar pravi opozicija, le prazno besedovanje, frazarstvo.

Na en sam način se družba lahko zoperstavi širjenju korupcije: z organizirano kontrolo. Če se vrše v kakršnemkoli podjetju poneverbe, tatvine in nepravilnosti, jih je mogoče odpraviti samo z dobro organizirano javno kontrolo. Nobena druga stvar ne pomaga. Kontrola uvaža poštenje. Zato je edini način resničnega boja zoper korupcijo v državi in upravi in državnih podjetjih uvedba stroge kontrole. Kontrole pa upravniki sami ne morejo izvajati. Izvajati jo morajo oni, ki imajo interes, da se državno gospodarstvo dobro in pošteno upravlja. To so predvsem delavci in nameščenci, ki vedo dobro: Čim manj bo korupcije, čim boljša in poštenjša bo uprava, tem boljše bodo tudi plače.

Zato mora biti ta kontrola v rokah nameščenec in delavcev. Zato je edini način, da se takoj začne odpravljati korupcija in začne boljše gospodariti: Kontrolni svet nameščenec in delavcev vseh državnih podjetij, katerega poslovanje mora biti javno. Zato morajo zahtevati vsi oni, ki se iskreno borijo proti korupciji, zakon o uvedbi kontrole nameščenec in delavcev v vseh državnih podjetjih. Tej zahtevi bi se morali pridružiti ne samo vsi delavci in nameščenci, temveč vsi pravi človekoljubi. Da bi se pa zakon tudi izvrševal, zato bi se morali vsi ti tudi organizirati, le močne organizacije morejo izvrševanje zakonov in programov izsiliti in garantirati.

Proletarski in buržoazni tisk.

(Otto Eisinger v »Bildungsarbeit« št. 4. t. 1.)

Kapitalizem stremi za profitom. Zakon kapitalističnega stremjenja je: pridobivati profit povsod, tako pri produkciji duševnih kakor materialnih dobrin. Veliki obrati pa so ona produkcijska forma, v kateri dosega profitarstvo v kapitalističnem gospodarstvu največje uspehe. Zaradi tega

postajajo tudi časopisi vedno bolj veliki obrati za produciranje javnega mnenja. Za navnega naročnika in čitatelja je vsebina časopisa objektivno poročilo o dogodkih in tak čitatelj niti ne opazi, da hoče vsak časopis vplivati na čitateljevo mnenje. Vsak časopis hoče čitateljevo mnenje in na-

zore izoblikovati in doseči določen namen.

Časopis je sredstvo za zastopanje koristi. Zato si ustanovi vsaka skupina, vsak stan, vsak razred svoj lasten organ zato, da usmeri z njim javno mnenje v svojo korist. Kjer je ta namen jasno izražen že v naslovu, tak namen časopisa ni sleparski. Pač pa je goljufija in sleparstvo pri meščanskem tisku, kjer delajo kupčije za izkoriščevalce proletariata različni buržoazni »demokratični«, »neodvisni« in »ljudski« časopisi. Pod krinko nedolžnih in goljufivih imen goljufajo preproste in naivne čitatelje, ki rafiniranosti kapitalističnega tiska ne spregledajo, da sprejmejo mnenje svojih razrednih nasprotnikov za svoje mnenje. Kapitalistu je vsaka stvar sredstvo za pridobivanje dobička. Za ta namen ni nobeno sredstvo preslabo. Tu ne poznajo moralnih pomislekov. Če bi bilo že v naslovu jasno povedano: glasilo za koristi privatne lastnine, bi na tisoče sedanjih naročnikov kapitalističnih časopisov odpadlo, ker po svojem prepričanju hočejo čitati in plačevati le glasilo delavnega ljudstva. Samo radi tega, ker časopisi, ki pišejo v korist posedujočih, svoj namen skrivajo, se pustijo zelo mnogi duševno tako zvezati in oslepiti, da postanejo podporniki onega sistema, ki ga hočejo s svojimi organizacijami zrušiti.

Uredniki kapitalističnih časopisov so mezdni delavci v službi vladajočega razreda, ki so čisto radi kruha prisiljeni pisati proti svojem prepričanju v korist vladajočega razreda. Gospodar je oni, ki list izdaja. Često so to družbe, za katerimi stoje banke. Te izrabljajo časopis za pospešitev svojega profitarstva in koristijo svojemu, a ljudstvu škodljivemu smotru s tem, da ustvarjajo v časopisju s tiskano besedo njim ugodno javno mnenje. In preprosti čitatelj, ki sprejme vse, kar je tiskano, kot resnico, čuti, misli, govori in dela tako, kakor ga je kapitalistični časopis prisilil čutiti, misliti, govoriti in delati. V tem je za proletariat tako velika nevarnost, da je ne moremo dovolj precentiti.

Že poročila, ki pridejo v časopisje iz različnih dopisnih uradov, so v interesu razreda, ki take urade vzdržuje, primerno sestavljena in izbrana. Misliš, da čitaš objektivno poročilo — v resnici pa je v korist delavskih nasprotnikov popačena slika. Taki uradi (n. pr. Wolff v Berlinu, Reuter v Parizu) pošiljajo v svet neznatna, a vladajočim koristna poročila, zmanjšajo pa ali celo zamolčijo važne dogodke iz delavskega življenja, posebno pa stvari, ki bi delavskim nasprotnikom lahko škodovala.

V tekstnem delu se poznajo inseratne strani. Kdor v ta najbolj izdatni vir profitov dovolj izdatno prispeva, je lahko prepričan, da bodo njegove koristi tudi v tekstnem delu zaščitene. Vsako veliko podjetje, vsaka akcijska družba, vsaka banka ima na razpolago silne vsote za podkupovanje buržoaznih časopisov. Ti se pokažejo za to hvaležne s tem, da ugodno pišejo o bilancah takih podjetij. Take podkupnine se kažejo večkrat tudi v velikih, a čisto brezpomembnih inseratih. Dokazano je, da je kritika filmov samo dodatek k inseratom in je toliko ugod-

Stane mesečno 25 Din začasno 6 Din.
Za inozemstvo 35 Din, začasno 10 Din.

Oglasí:

Prostor 1×55 mm 60 par. Mali oglasi:
beseda 60 par, najmanj 5 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se
ne priobčijo. — Rekopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

nejša, čim večji in pogostejši so inserati.

Največja nevarnost za napredek delavskega razreda, za osvoboditev iz duševnega in političnega jerobstva, v katerem se naš razred s pomočjo kapitalističnega tiska nahaja, izhaja iz velikopoteznega potvarjanja, ki ga uganja buržoazni tisk pod krinko politične nevtralnosti.

Dunajski časopisi se tiskajo približno v sledeči nakladi (v tisočih): »Arbeiter Zeitung« 90, »Abend« 90, »Dělnické Listy« 25, »Rote Fahne« 10, »Tag« 35, »Stunde« 40, »Neues Wiener Tagblatt« 50, »Oesterreichische Volkszeitung« (mala izdaja) 155, (vel. izdaja) 65, »Kronen-Zeitung« 205, »Neue Fr. Presse« 60, »Reichspost« 40, »Neue Zeitung« 35, »N. Wiener Journal« 40, »Deutsch-österreichische Tageszeitung« 20, »Wiener Neueste Nachrichten« 20, »Videňský Denník« 15, »Wiener Allgemeine Zeitung« 20, »Wiener Stimmen« 15, »Wiener Zeitung« 10.

Če štejemo prve štiri med take časopise, ki imajo namen služiti interesom delavskega razreda, potem izhaja skupaj dnevno 205.000 izvodov proti 905.000 onih, ki branijo temeljno načelo profitarstva gospodarstva in vodijo boj proti delavskemu razredu, čeprav moramo priznati, da se to godi v različni obliki in kaže n. pr. »Der Tag« stremljenje resno presojati naša kulturna stremjenja. Samo na Dunaju imamo okoli 300.000 politično organiziranih sodrugov, »Arbeiter Zeitunge« pa gre samo okoli 60.000. Samo vsak peti izmed onih, ki jih imamo vpisane kot sobojevnike, čita socialistično strankino glasilo, dočim čita velika večina meščanskega časopisje. To pomeni: porabiti težko prisluženi delavski denar za to, da se ne izčrpajo bojni fondi naših razrednih nasprotnikov, da imajo torej oni fond, ki služijo za nabavo orožja in municije proti nam, vedno dovolj sredstev. Če pride potem kje do boja med proletariatom in kapitalisti, dobivajo naši ljudje poročila o teh bojih iz kapitalističnih časopisov. — V svojih bojih proti našim izkoriščevalcem zahtevamo razumevanje in moralno podporo vse javnosti. To javnost pa ustvarja kapitalistično časopisje in zato razumejo naši razredni bratje in sestre boj kakor skupine prav tako slabo ali nič, kakor ves veliki boj za osvobodjenje sploh, ki ga bojujejo naši zastopniki v vseh institucijah.

Vidimo torej, da iz buržoaznega časopisa ne moremo zvedeti resnice, ker v njem ni jasnosti in značajnosti, temveč je zanikanje onih lastnosti, ki jih mi cenimo in gojimo kot čednosti, za buržoazni časopis potrebno kupčijsko načelo. Drugače nečemo imeti v družabnem življenju nobenega opravka z lažniki in gnili značaji, ki jim je slepariti soljudi življensko načelo, pri časopisju pa žrtvujemo težko prislužene krajcarje zato, da lahko ostanemo v duševnih stikih z lažnivci in sleparji. Pri nakupu živila, ki bi naš želedec lahko zastropila, smo gotovo previdni in se izognemo trgovini, kjer nam nudijo slabo blago, samo pri nabavi duševne hrane, ki nam kvari možgane in srce in jih napravi s trajnim uživanjem nesprejemljive za resnično

dobro hrano, pozabimo popolnoma na previdnost.

Buržoazni časopis je privatna lastnina in zato trgovina. Socialno demokratski časopis pa je last skupnosti, ki ji zato tudi služi. Dobiček buržoaznega časopisa gre v žep njegovega lastnika, izkupiček za strankino glasilo pa v strankino blagajno in se porabi v korist delavnega ljudstva, za katero se stranka bori. Noben stvarni argument ne more torej opravičiti malomarnosti, ki jo zagrešiš, če kupiš ali naročiš meščanski časopis. Večkrat čujemo izgovor, da naročnina, ki je pri kapitalističnih časopisih navadno majhna, prisili delavca naročiti kapitalističen časopis. Napram temu izgovoru je treba premisliti: prihranek par grošev na mesec pomeni zapravljanje veliko večjih vrednot, ker ima za posledico okrepitev buržoaznega vpliva in oškodovanje duševnih in materialnih interesov delavnega ljudstva. Kakor ne moremo razumeti in dovoliti, da bi bil kak delavec član kake meščanske organizacije, prav tako ne smemo dovoliti, da bi kak naš sodrug okrepil fronto naših nasprotnikov z naročnino za kapitalistični časopis.

„Brezalkoholna produkcija“

Ljubljana, Poljanski nasip 10/34

pošlje vsakemu naročniku Napreja zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo Vam žal!

ŽIKA

je najboljša žitna kava!

Proti oderuštvo.

Bančni ravnatelji imajo take mesečne plače, da bi bil delavec vesel, če bi vsaj na leto toliko zaslužil. Vendar jim te plače ne tvorijo največjega dohodka, postranski dohodki so večji. A z vsem tem se ne zadovoljijo, temveč iščejo še dalje, kje bi se dalo kaj »zaslužiti«.

Eden izmed takih virov je zanje posojanje na oderuške obresti. Oderuštvo je še vselej in povsod spremljalo vsako krizo, torej ni nič posebnega, da se je razpaslo tudi pri nas in da cvete od svetovne vojne zelo bohotno. Samo po sebi tudi prenehalo ne bo, kajti oderuštvo je tajna bolezen! Tajne bolezni se zato tako imenujejo, ker jih bolniki in zdravniki skrivajo pred javnostjo; bolniki, ker jih je sram, zdravniki pa, ker imajo lep zaslužek pri njih.

Oderuštvo kot tajna bolezen ima svoje bolnike v dolžnikih, svoje zdravnike pa v bankarjih. Dolžniki molčijo, ker jih je sram, bankarji molčijo, ker imajo profit.

Tajne spolne bolezni ne bodo nikdar odpravljene, če jih bodo »odpravljali« samo profitarski zdravniki. Odpravljene pa bodo, kadar bo odsekana tem boleznim korenina, t. j. kapitalistična moralna, profitarska ljubezen. Kadar bo razmerje med možem in ženo neodvisno od profita...

Tako tudi tajna bolezen oderuštva ne bo nikdar odpravljena, dokler jo bodo »odpravljali« bankarji, ki jo »zdravijo« le zaradi profita. Odpravljena pa bo, kadar bo odsekana korenina te bolezni, kapitalistična moralna, profitarska pomoč dolžnikom. Kadar bo potreben dobil pomoč zaradi potrebe, ne pa zaradi profita.

Uboga vdova je potrebovala 15.000 dinarjev posojila, da si uredi svojo obrt, s katero hoče preživljati sebe in svoje otroke. Letala je okoli prijateljev, a nobeden »ni imel«. Tudi posojilnice zanj niso imele, banke tudi ne. A bančni ravnatelj, ki je spoznal, da je vdovina zavarovalna polica v zvezi s pohljstvom in obrtjo zadostno jamstvo, na drugi strani pa da je vdova že blizu obupa, tako da bo rada plačevala oderuške obresti, ta ravnatelj ji je hinavsko ponudil svojo usmiljeno pomoč, češ, privatno posojilo vam bom morebiti lahko preskrbel, a drago bo, 40 odstotkov. Vdova v obupu se poprime bilke in plačuje zdaj od 15.000 Din vsak mesec po 500 Din obresti. Poldrugo leto že plačuje, več ko polovico vsega posojila je že plačala, a vendar je še vedno dolžna vso vsoto! Do

smrti bo delala in se trudila za svojega »usmiljenega dobrotnika«, ta pa žanje sadove »dobrega dejanja« in je popolnoma prepričan o svoji vzvišenosti nad vdovo, od katere se pusti rediti.

Ta slučaj ni izmišljen, ampak resničen. Če se kdo iz poklicanih zanima, so mu na razpelo bližji podatki. Vse polno imamo kulturnih delavcev, naj se oprimejo tega hvaležnega predmeta, ne pa da gledajo v oblake. Vse polno imamo narodnih delavcev, naj pomagajo tej vdovi (in tudi drugim) izmotati se iz krempljev narodnih vampirjev. Vse polno imamo pobožnih Jezusovih naslednikov, naj izženejo bankarje iz tempeljna. Vse polno imamo državnih čuvarjev, naj se potrudijo do te vdove in naj poiščejo nezakonitost tam, kjer je. Tudi takih imamo dovolj, ki po časopisih iščejo raznovrstne nevarnosti za državo, upamo, da bodo to nevarnost spoznali in jo naznanili vsem poklicanim. Tudi imamo političarje, ki preganjajo korupcijo, pa je ne morejo najti, čeprav se javno prodaja povsod! Ta bančni ravnatelj je vsekakor korumpiran (-skažen) in tako so skaženi tudi njegovi bratci in pomočniki, tudi drugi bančni uradniki in med njimi tudi taki, ki prodajajo razen oderuštva tudi idealizem!

Zamislimo se malo v življenje te vdove. Otroke ima o šolah. Tudi če bi mož živel in zaslužil, težko bi bilo. Tako se ubija sama in od zaslužka daje 500 Din mesečno g. dobrotniku. Ali je mogoče, da bi imeli ti otroci potrebno oskrbo in prehrano? Povsod se štedi, pri velikih in malih potrebah šteje vdova pare in pravi, da ni mogoče. Ta rodbina da zelo malo zaslužiti i čevljarju i krojaču, i usnjaru i predilniškemu delavcu, i premogaru i stavcu in vsem drugim, ki delajo tudi zanj koristne in potrebne reči. Ne more si jih nabaviti. Pač pa si lahko nabavi bančni ravnatelj, a ta ne porabi toliko blaga, zato si nabavlja luksuzne predmete iz Pariza in daje zaslužek tamošnjim kapitalistom, nekaj grenkega kruha pa bledim pariškim proletarkam.

Delavstvo pa brez posla! Narod na robu propada! Obup se polašča vseh in nasilnosti se množijo. Sodišča ne zmagujejo več vsega dela, narod si začne iskati pravico sam. Tudi pametnejši ljudje se že nagibajo k prekletemu mnenju, da splošne sedanje korupcije ne bo mogoče drugače odpraviti, kakor edinole z ognjem in mečem, z nasiljem. Tudi resni političarji, moške širšega obzorja in čistih rok, tudi taki so o priliki protikorupcijskega navdušenja zahtevali zakon proti korupciji...

Ali je takega zakona res treba? Ali ni oderuštvo, poneverba, tatvina, rop itd ali ni to prepovedano?

Ne zahtevajte zakona proti korupciji, ampak zahtevajte izvrševanje zakonov!

Ne zahtevajte pa tega izvrševanja od tistih, ki odirajo, ki kradejo in ropajo. Ti imajo profit od kapitalističnega nerada! Zahtevajte izvrševanja od odiranih, od okradenih, od izropanih!

Če bi ta vdova vedela, kaj hoče socializem, bi poiskala še druge tako odirane vdove in bi se združila tudi z drugimi delavci, da bi združeno odpravili oderuštvo. Če bi vsak odiranec, ki vrže mesečno kapitalu 500 Din v žrelo, dal za skupnost 1 odstotek svojega trdega zaslužka, bi ta skupnost zelo kmalu izplačala vse »kapitale« drugega za drugim. Ko bi prvega odplačala, bi vdova še nadalje plačevala po 500 Din, a ne več kapitalističnemu profitarju, ampak sebi; v svoji skupnosti bi proletariat zbiral take zneske in bi z njimi odkupoval moderne sužnje iz rok modernih vampirjev. Samo 100 takih vdov da bi se našlo, pa bi se podrlo vse oderuštvo v prah in pepel...

A to se ne bo zgodilo. Čudežev ni. Vdova je pripravljena delati za kapitalističnega oderuha, ni pa voljna delati za proletarsko skupnost. Takoj ko bi začela vlagati po 500 Din mesečno za proletarsko skupnost, takoj bi — zahtevala obresti. In vložila bi le, če bi ji obljubili visoke obresti. »Kaj pa imam od tega?«

Taka vdova ne more čez noč razumeti socializma, ne more oceniti osvobođenja izpod kapitalističnega jarma. Ne more, ker je za razumevanje treba dolge dobe premišljevanja in vztrajanja, samozatajevanja in odločnega boja proti lastni in tuji nevednosti, proti lastnim in tujim strastem, proti kapitalističnemu nasilju in demagogiji. Tudi izkušeni

stari borci lahko podležejo, ker se razmere spreminjajo in zahtevajo mladeniškega ognja za stalni boj, ne pa starih navad iz stare vzgoje. Mladina bi bila bolj pripravna za prepored, a tej manjkajo izkušnje — ko stopi mladenič na pot samostojnega življenja, ga omamijo sladkosti ali pa ga starejši bridkeži, da zaide na široko cesto kapitalizma, da zamenja svoje ideale za — profit.

Zato uči Marks, da bodo zmagali zavodni, če bodo vztrajni v izvrševanju in v poučevanju nezavednih. Če bodo delali za sebe potom skupnosti, ne pa na lastno pest. Če bodo zbirali produktivna sredstva za potrebo, ne pa za profit.

Vi, ki razumete, vi morate rešiti tiste, ki ne razumejo. Ne s tem, da jim dajete miloščino, ampak s tem, da jim dajete delo in zaslužek. Zbirajte pridno po 1 odstotek svojega pičlega zaslužka, ustanovljajte organizacije za delo, dajajte brezposelnim dela za 8 ur in socialistične kulture v nadaljnjih 8 urah, počitka pa tudi 8 ur na dan.

A to ne zato, da vam bodo delavci peli hvalo, ampak zato, da ne postanete brezposelni tudi vi! Ne zato, da bi vam morali delavci delati nadvrednosti v obliki obresti, ampak zato, da boste v slučaju potrebe tudi vi dobili brezobrestno podporo od delavskega razreda, s katerim rastele in padete.

Delavci, ki se zavedajo svojega razreda, ne smejo zbirati privatnega kapitala in ga ne smejo vlagati na obresti kakor bankarji, ampak morajo vsa svoja sredstva usmeriti za korist skupnosti. Ker so časi slabi, si morajo tudi od ust odtrgati, da bo skupnost začela odpravljati brezposelnost nezavednega delavstva, ki je kri naše krvi.

Rešitev proletariata je delo proletariata samega. A nikakor ne delo nezavednega proletariata, temveč delo zavednega, v dolgoletnih borbah izkušenega, značajnega in neomajnega proletariata.

Platneni ženski čevlji vseh velikosti

Din 78.—

samo pri

„VOIKA“ - Ljubljana

nasproti Mesinemu domu.

Istotam vsakovrstni čevlji po najnižjih cenah. Razpošilja se tudi po poštnem povzetju.

Razno.

r Zadnja bomba na TPD. Ko je začela TPD reducirati rudarje, je Delavska zbornica sklicala zastopnike vseh strok. organizacij, ki so se potem zedinile in sklicale znani protestni shod v ljubljanskem hotelu »Union«. Tajnik Delavske zbornice, Uratnik, je takrat delegatom strok. organizacij opisal položaj TPD, imel pa je tudi številke o gospodarstvu TPD, ki dokazujejo, da redukcije nikakor niso upravičene. Povedal pa je, da je treba najprej porabiti druga sredstva, številke in račune pa prihraniti za zadnji, najizdatnejši udarec proti TPD. Ker se vrše v revirjih TPD še vedno redukcije, čeprav je bilo uvedeno po predlogu Del. zbornice tretjinsko praznovanje in čeprav se Del. zbornica trudi spraviti trboveljske rudarje v Francijo (kamor pa rudarji ne silijo) Delavska zbornica še vedno ni prišla pred javnost s svojim zadnjim najhujšim orožjem proti TPD. Ali ga sploh ne misli uporabiti? Človeku zdaj res še ni več jasno, katera je prava naloga Delavske zbornice: zastopati interese delavcev, ki jo s svojimi prispevki vzdržujejo, ali bati se ministra? (Kaj bo rekel minister, je na Poljanski cesti važnejše, kakor kaj bodo rekli delavci.)

r Stanovanjski zakon, katerega veljavnost poteče koncem leta, bo parlament podaljšal do konca prihodnjega leta, tako poročajo časopisi. Vsaj nekaj, čeprav malo. Kdaj se bo pa začelo zidanje stanovanjskih hiš? Država ne gradi skoraj nič, na Slovenskem še barak ne. Tudi letos se bo zelo malo zidalo. V Ljubljani je bilo doslej izdanih 22 gradbenih dovoljenj, med temi bodo samo tri hiše, ki bodo imele več stanovanj.

r Nova stranka, biti bi morala seveda delavska in marksistična, in so jo označili Štukelj, Makuc in Sedej, je menda te dni stopila v drugo fazo. V »Delavski politiki« je namreč ljubljanska SPJ objavila neko resolucijo, ki se baje bavi z novo stranko. Odkar se je izvršilo strokovno »zedinjenje«, je minilo že precej časa, novih »zgodovinskih dni« v delavskem gibanju potrebujejo generali gotovo že zelo nujno — čeprav je vsak dan v koledarju večkrat »zgodovinski« — zato pričakujemo, da se bo zgodilo kmalu zopet nekaj silnega: nova stranka (ki se še redila ni) se bo združila s SPJ (ki je pravzaprav ni) in slovenski proletariat bo imel zopet »zgodovinski dan« (debelo ti kan v »Delavski politiki«, generali bodo imeli zopet za nekaj mesecev snovi za svoje goverance, ko jo bodo pa porabili, se bodo že kako zopet »zedinili« in bodo zopet zgodovinski in združeni. Itd. Če bo namreč proletariat tako potrpežljiv. Naša naloga je, da ga take potrpežljivosti odvadimo!

r Samo od kapitala odvisni Kristan molči in govori le takrat, kadar zahteva kapital. O znani pogodbi v Kons. društvu je govoril tudi vselej le s tega vidika. Ko smo zvedeli za to pogodbo in jo po zasluženju ožigalsali, jo je Kristan branil, ker je z njo branil kapital. Ko je pa prišel navskriž z dvema članoma načelstva in se jih je hotel znebiti, je proglasil to pogodbo za neveljavno. Zopet iz istega stvarnega razloga, da brani kapital. Potemtakem je Kristan v obeh slučajih ravnal zelo stvarno. Mi smo ravnali nestvarno in g. Kristan je to sam ugotovil na sodišču 12. maja z besedami: »Prej so ga (Dražila) napadali, zdaj ga pa branijo!« Izjavljamo, da Dražila nismo napadli, pač pa pogodbo. Nismo se bavili s posameznimi osebami, ampak z nositelji korupcije. Nikdar nismo in ne bomo rekli, da je Dražil dober ali slab, ampak bomo vselej trdili, da je taka pogodba korupcija, pa naj bo v prid prijatelja ali neprijatelja. Kristan tega ne razume, načela njemu ne pomenijo nič stvarnega, stvaren je zanj edinole kapital. Kristan ne razume, če mu zavidajo njegovi sodruzi razkošno vilo, še manj pa bi razumel, če bi ga v bedi in brezposelnosti ti sodruzi vzeli zopet medse in mu dovolili služiti si kruh z delom.

r Čez sedem let vse prav pride. Nekoga nameščence v Ljubljani so vprašali, zakaj je izstopil iz organizacije, namreč socialpatriotske. Odgovoril je, da zato, ker ga je organizacija dosledno puščala na cedilu in se je moral vedno sam braniti. Rekel je dalje, če organizacija v ugodnih razmerah ni znala ali ni hotela zastopati upravičenih interesov vseh, da so člani bili primorani sami storiti, kar bi bila morala napraviti organizacija, potem nima vzroka, biti še nadalje član take organizacije. In končal je, da nima volje sedeti skupaj z ljudmi, ki denuncirajo. V razgovor se je vmešal tretji, ki je pripovedoval, da bodo v kratkem izpiti, pri katerih utegne biti uspeh odvisen od tega, kje in kako je kdo organiziran. Morda pozna neki reprezentant Strok. komisije onega, ki je tako govoril, in če ga pozna, smo radovedni, kaj misli ukreniti, da se bodo izpiti vršili objektivno in ne bo uspeh odvisen od tega, če in kje je kdo organiziran. Če še ni dobro poučen, mu bo lahko zaslediti neki reverz in njegovo vsebino. Zaenkrat samo to, če bo treba, bomo pisali jasnejše. Korupciji je treba streti glavo, preden ji zrastejo rožički in se ji razpase trebuh. Čez sedem let vse prav pride, včasih še prej!

r Prekletstvo privatne lastnine. Celjska porota je te dni obsodila Franca Salamona, 31letnega posestnikovega sina iz Anž pri Rajhenbergu, na 6 let ječe, ker je ustrelil svojega brata Ivana zaradi očetovega posestva. Oče je namreč hotel oddati posestvo mlajšemu Ivanu. Zdaj naj stari mož sam obdeluje kmetijo, čez šest let pa pride ubijalcu v roke. — Mnogo čitamo podobnega, manjše pre-

pire pa lahko vsak dan v svoji okolici opazujemo. — Prekletstvo privatne lastnine!

r Pomenljiva tiskovna pomota. Pod naslovom »Izenačenje davkov« piše »Slov. Narod« 11. t. m., da je finančni minister dr. Perić izjavil, da bo z novim zakonom rešena glavna naloga, to je unifikacija davčne zakonodaje za vso državo. Unifikacija pomeni izenačenje. »Slov. Narod« pa je iz unifikacije napravil »mističizacijo« (varanje, goljufanje).

r »Bildungsarbeit« je glasilo avstrijskih soc. demokratičnih izobraževalnih organizacij. Vsem sosedom, ki čitajo lahko tudi nemške spise, priporočamo, da si »Bildungsarbeit« naroče. Naročila posreduje tajništvo JSDS in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168.

Iz stranke.

TISKOVNI SKLAD.

Zadnji izkaz 5. junija 1926	Din 8424.15
JSDS in KDZ v Skaljah	Din 28.—
Gabriel Pungartnik, Črna	Din 2.50
Martin Urban, Črna	Din 2.—
Pongrac Lesjak, Črna	Din 1.50
Alojz Rotter, Črna	Din 6.—
Jernej Kolšek, Črna	Din 3.—

Skupaj Din 8467.15

s Rudarska sekcija zelo lepo napreduje. Za julij bo prispevek že zopet nižji, le 8 Din. Druge sekcije so bolj počasne, vendar pa bo kovinarska morebiti že tudi v juliju imela prispevek le 9 Din.

Nacionalizem v teoriji in praksi.

Že večkrat je bila javnost opozorjena na to, da ravno taki ljudje, ki so sicer »ekstremni nacionalisti«, oddajajo dela, ki stanejo n a š denar — v inozemstvo! To kruto zadene posebno grafično stroko. Zvedel sem, da je n. pr. »Yerc«, tvrdka, ki se vodi v strogo nacionalističnem duhu — vplivni gospodje so sami velenarodnjaki — dala večja naročila tiskovin v inozemstvo, celo v Italijo, kateri državi so že večkrat napovedali bojkot. Kot primer služi lahko tudi »Sejmski vestnik«, uradno glasilo ljubljanskega velesejma. To pa še ni dovolj, omejena družba zbira tudi druga naročila in jih konsekvntno daje v Italijo tiskati. Isti gospodje so propagirali še nedavno splošen bojkot proti Italiji.

Znano je dalje, da se tiskajo slovenske knjige tudi na Dunaju. (To se godi v času, ko vlada pri nas posebno v grafični stroki velika brezposelnost.) Hotel sem opozoriti javnost na to, da »Slov. Naroda«, »Jutra« in »Slovenca«, a mi niso hoteli objaviti. Grafičar.

Poravnajte naročnino!

Mussolini in Serrati. Letošnjo pomlad je umrlo par znanih socialističnih voditeljev. Tako na Češkem Ant. Nemec, v Italiji pa voditelj tkzv. maksimalističnih socialistov, Serrati, bivši glavni urednik »Avantija«. Starejšim našim sosedom sta ti dve imeni znani. — Serrati je vemu spominu je posvetil neki njegov prijatelj v švicarskem soc. dem. dnevniku »Droit du Peuple« (Ljudsko pravo) zanimiv članek, v katerem opisuje, kako sta se seznanila Mussolini in Serrati. — L. 1903 je živel v južnih švicarskih kantonih (okrajih) mnogo italijanskih sosedov, političnih pregnancev. Nekega večera je prišel v pisarno italijanske sekcije švicarske soc. dem. stranke v Lausanni mlad človek, povedal, da je zbežal iz Italije, ker se je hotel odtegniti vojaški službi in je prosil za pomoč. Povedal je svoje ime: Benito Mussolini, doma iz Predappia v Romagni, kjer je njegov oče socialistični obč. odbornik. V pisarni je bilo več sosedov, med njimi Serrati in neki Boninsegni, takrat tudi pregnanec in dopisnik »Avantija« — zdaj je fašist in univerzitetni profesor — doma prav tako iz Romagne in je zato takoj začel izpraševati Mussolinija o novicah v domači pokrajini. Serrati pa ga je prekinil, češ, mladega človeka je treba najprej vprašati, če je lačen. Mussolini je v zadregi odgovoril, da je res zelo lačen. Serrati ga je prijel za roko, odvedel v gostilno in mu naročil večerjo, nekega znanca pa nagovoril, da je vzel Mussolinija na stanovanje. Da ne ostane brez sredstev, je Mussolinija priporočil Serrati švicarskim strokovnim organizacijam za predavanja o strokovnem gibanju. To Mussolinija ni zanimalo, zato je predaval o militarizmu in veri. Ob istem času je prišel v Lausanno Vandervelde

iz Belgije in je predaval o socializmu in veri. Mussolini je po predavanju Vandervelodovo naziranje (vera je privatna stvar, socializem ni protiverski) ostro kritiziral in zagovarjal načelo, da mora biti socializem odločno proti veri. Zaradi tega svojega nastopa je prišel Mussolini v konflikt s švicarskimi oblastmi, ki so ga hotele izgnati. Serrati se je s svojimi švicarskimi prijatelji zavzel zanj in je dosegel, da je bil Mussolini izgnan samo iz enega kantona, dobil pa je dovoljenje naseliti se v Zenevi. — Končalo je znanstvo med Mussolinijem in Serratiem tako: Ko je dobil Mussolini v Italiji oblast v roke, je pustil Serratija zapreti. Ko je Serrati pred kratkim umrl, ni smel ob njegovem pogrebu na Mussolinijevo povelje nihče na pokopališče, tudi Serrati jev sin ne.

Rudarska stavka na Angleškem se nadaljuje. Ta teden so se sicer vršila pogajanja, ki pa niso imela uspeha, ker podjetniki ne popustijo v svojih zahtevah. Rudarji zahtevajo samo to, kar so že imeli: dosedanje mezde in 6 urni delavnik. Podjetniki pa hočejo, da bi delali rudarji za sedanje mezde 8 ur na dan, drugače da se jim rudniki ne rentirajo. Čeprav je to verjetno, vendar ne marajo rudnikov podpirati. — Stavkujoči rudarji so prejeli stavkovne podpore iz vseh držav, zlasti tudi iz Rusije. Pripravljajo se baje tudi pri nas akcija za pomoč stavkujočim rudarjem na Angleškem.

»Dom brez knjig je kakor soba brez oken.« (Henrik Ward Beecher.)

Prvi in glavni princip vseh izkoriščevalcev je delati na to, da ostanejo izkoriščani nevedni. — Avgust Bebel.

Prispevajte za tiskovni sklad!

Najboljši šivalni stroj in kolo je edino le

za domačo obrt in industrijo v vseh oprelih.

Istotam pletilni stroj DUBIED

Pouk v voženju brezplačen - Večletna garancija - Delavnica za popravila - Nizke cene, tudi na obroke

JOSIP PETELINC LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika

Socializem ni nauk potrpljenja, temveč nauk boja. — »Proletarec«.

Pozor, prepričajte se predno kupite!

Pletilni stroji patent »IDEAL« so dosegli z novimi značajbami svetovni rekord!

5 letno jamstvo!

Zaloga in velika izbira pri generalnem zastopniku

F. KOS, LJUBLJANA, Židovska ulica.

Paviljon F. št. 189, 191, 193, 195, 197.

Tvornica dežnikov in solnčnikov L. MIKUŠ, LJUBLJANA

Mestni trg šte. 15

priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli velikosti po najnižji ceni.

Kadar pridete v Celje in predno nakupite manufakturno blago, moške in ženske izdelane obleke, plašče, suknje, odeje, srajce, si oglejte velikansko zalogo blaga in izdelkov

„PRI AMERIKANCU“ - Glavni trg - pri farni cerkvi.

Tam se prodaja najceneje, ker ima lastno tovarno Obleka moška stofasta od Din 350— naprej. SPECIALITETA: Moška obleka, po meri narejena, zjamčeno pristna volna samo Din 550—. Cajgaste moške hlače, močne od Din 45— naprej.

Barhant, flanela in vse drugo blago po najnižji ceni.

Velikanska izbira moških in ženskih štofov.

Oglejte si

„Pri Amerikancu“, Celje, Glavni trg 10 (pri farni cerkvi).

Za pomladansko sezijo

najugodnejši nakup perila, pletenin, galanterije, potovalnih potrebščin itd. pri

Gašpari & Fanninger nasl. SLAVKO ČRNETIČ moda, galanterija, perilo

MARIBOR, Aleksandrova cesta 23

Kdor inserira v drugih listih, v »Napreju« pa ne, ta sam dovolj jasno pove, da ne mara odjemalcev iz delavskih vrst. V vaših rokah je kakšno

inseriratno politiko

delajo trgovci. — Trgovci so bolj navezani na Vas, nego Vi nanje!

Priporočamo trdko

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najugodnejši nakup

otroških majic, kopalnih hlač, nogavic, žepnih robcev, brisalk, klota, šifona, kravata, raznih palic, dežnikov, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, Solingen škarij in nožev.

Na veliko! Na malo!

Novo gosje perje

belo, ncučano, 1 kg po 25.— Kč
belo, cučano, 1 kg po 45.— Kč
pošilja po povzljju najmanj 4 kg
R. Freund, Irgovina s perjem,
Praha I., Benediktská ulica 1.

KOLESA

samo pri

Gorcju

Palača Ljublj. kreditne banke

Dežni plašči cenejši!

Velika izbira klobukov, čevljev, perila, dežnikov, plaščev, sandal, majic, slamnikov itd. po konkurenčni ceni pri

JAKOB LAH — Maribor
samo Glavni trg šte. 2

SAMO ENKRAT

poskusite in kupili bodele vedno pristno angleško in češko sukno, kamgarne, ševljote za moške in najnovejše volneno modno in perilno blago za spomladanske ženske obleke po znižani ceni v manufakturni in modni Irgovini

Miloš Pšeničnik
Celje

Na željo se pošljejo vzorci! Postrežba solidna!

PERILO IN OBLEKE

platno, sukno, plavino, volneno blago, nogavice, naramnice, robce, kravate, predpasnike, posteljno perilo, itd. kupite najboljšo pri trdku

I. N. Šošarič

MARIBOR, Aleksandrova cesta šte. 13.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Frančiškanska ulica šte. 6

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade, najmodernejše plakate in vabila za veselice, letne zaključke. Najmodernejša uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

Stereotipija.

Litografija.

Javnosti!

Čevljarji iz Vojvodine na svojem zboru v Novem Sadu, dne 23. maja t. l. protestirajo proti nizkim cenam naše obutve. Pritožujejo se, da nimajo zaščitne carine.

Trdimo, da so zaščitne carine skoraj v vseh državah, toda največje so pri nas. Prinašamo pregled koliko se plača carine pri uvozu enega para pri nas in koliko v inozemstvu:

Vrsta čevljev	Kraljevina S. H. S.	Avstrija	Čehoslovaška	Rumunija	Nemčija	Holandija
	Din	Din	Din	Din	Din	Din
Moški čevlji 850 gr	60 —	32—	25—	30—	13—	10—
Ženski čevlji 500 gr	85 —	23—	29—	24—	10—	6—
Otroški čevlji 360 gr	82 —	15—	23—	14—	8—	4—

V Anglijo je uvoz prost, brez kakršnekoli carine.

Dalje zahtevajo čevljarji strogo kontrolo carinjenja naše obutve in zahtevajo, da se preišče, koliko plačamo davka.

Nimamo tajnosti.

Naše delniško društvo je osnovano na podlagi zakona. Kakor takšno mora polagati javno račune.

Zaposluje samo domače ljudi, delamo pošteno na izpopolnjenju obrti in trgovine.

Delamo pot znižanju cen življenjskih potrebščin.

Služimo stotisočem ljudi z dobrimi in cenenimi čevlji.

Plačujemo davke, plačujemo carino v milijonih.

Anta